

Perfil de risc bancari: més és menys?

La crisi que ens afecta des del 2007 ha posat en evidència que el capital mantingut per algunes entitats en l'època de bonança econòmica no era suficient. Els recursos propis disponibles s'han vist superats, en molts casos, per les pèrdues generades, de manera que han estat necessàries importants recapitalitzacions. Algunes institucions han hagut de recórrer al capital públic per cobrir aquest dèficit.⁽¹⁾ *Ceteris paribus*, per haver evitat l'ús de recursos públics, el capital precrisis hauria d'haver estat el 30% superior.

En aquestes circumstàncies, per dotar de fortalesa i d'estabilitat el sistema bancari, es va reformular la regulació sobre capital de Basilea II. La reforma iniciada, Basilea III, s'ha centrat en l'augment del nivell i de la qualitat dels recursos propis, el numerador de la ràtio de capital reguladora, però ha obviat revisar en profunditat el denominador, els actius ponderats per risc. La ponderació dels actius en funció del risc s'ha mantingut, gairebé, inalterada, tot i que aquest factor és, precisament, el que ha provocat que la ràtio de capital reguladora no hagi servit com a indicador precís del risc real assumit per les entitats.

Per analitzar amb més detall aquesta asseveració, es proposa una descomposició algebraica de la ràtio de capital reguladora d'acord amb la següent expressió:

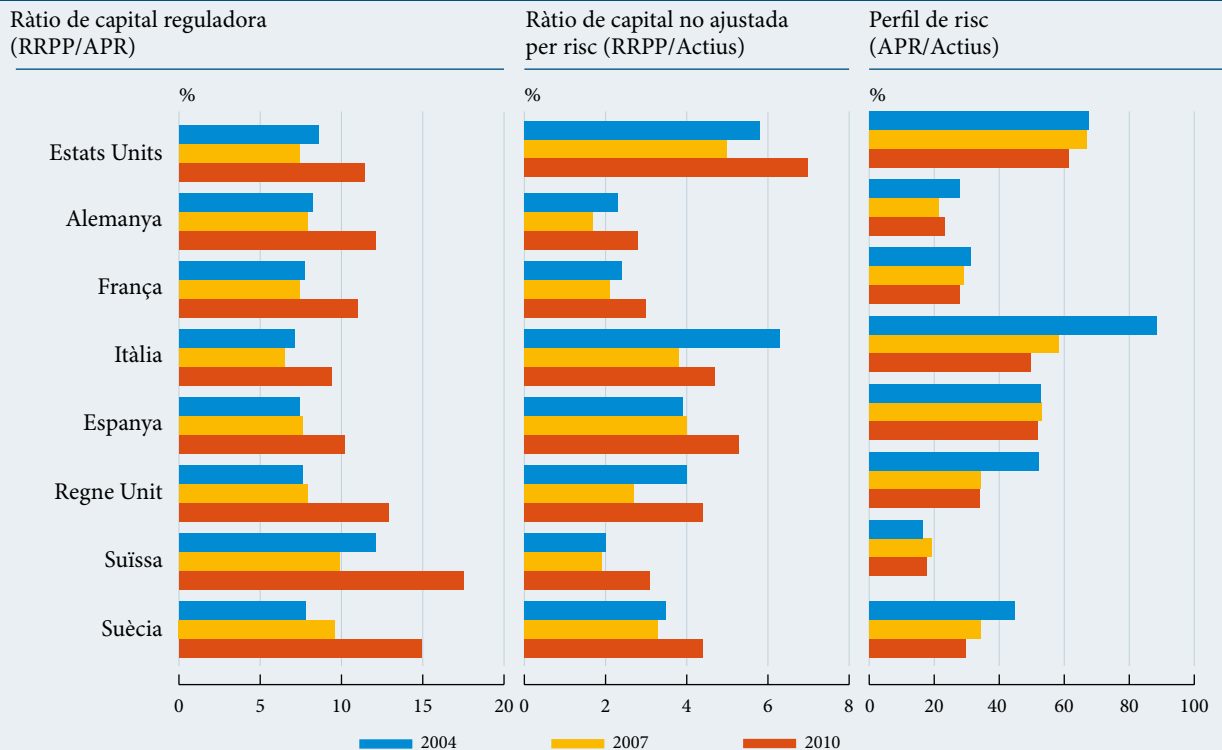
Ràtio de capital reguladora		Ràtio de capital no ajustada per risc		Perfil de risc
Recursos Propis Computables (RRPP)	=	RRPP	/	APR
Actius Ponderats per Risc (APR)		Total actiu		Total actiu

El primer factor, la ràtio de capital no ajustada per risc, és una mesura força objectiva i, a més a més, té un considerable grau d'harmonització, que es reforçarà amb Basilea III. Per aquest motiu, la dispersió entre sistemes és prou informativa i, a més a més, aporta informació complementària a la ràtio de capital reguladora. El gràfic següent mostra que les ràtios de capital reguladores més elevades de Suïssa, Alemanya i França en relació amb la d'Espanya descansen en unes ràtios de capital no ajustades per risc més baixes. Aquesta ràtio, a Espanya, gairebé duplica la d'Alemanya.

El segon factor, el perfil de risc, proporciona una estimació del risc inherent als actius. Sembla que aquesta mesura té algunes limitacions, que l'evidència històrica ha posat de manifest. Tal com s'il·lustra en l'últim gràfic, la seva efectivitat per identificar de forma anticipada quines entitats haviem de tenir problemes reals de solvència ha estat nul·la.

(1) Càlcul realitzat a partir de la informació sobre recapitalitzacions públiques de Bloomberg (19 entitats).

COMPONENTS DE LA RÀTIO DE CAPITAL REGULADORA TIER I (*)

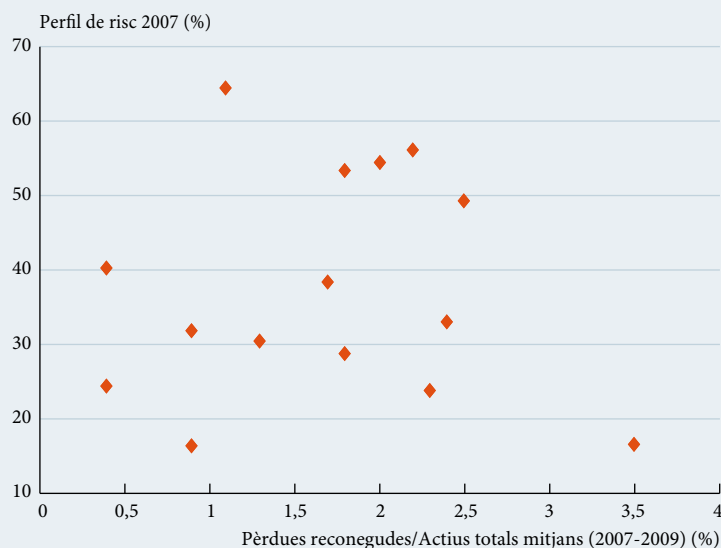
NOTA: (*) Mostra de 19 entitats: Royal Bank of Scotland, HSBC, Barclays, Lloyds Banking Group, Citigroup, Bank of America, JP Morgan, Wells Fargo, UBS, Credit Suisse, Banco Santander, BBVA, Unicredit, Intesa Sanpaolo, Deutsche Bank, Commerzbank, BNP Paribas, Société Générale i Crédit Agricole.
 FONTS: Bloomberg i elaboració pròpia.

A més dels problemes típics dels models econòmics utilitzats, tot fa pensar que el perfil de risc està contaminat per elements addicionals que no necessàriament reflecteixen un risc real més elevat. El perfil de risc només hauria de guardar relació amb el model de negoci i amb l'entorn macroeconòmic i institucional, en la mesura que afecten la qualitat dels actius. No obstant això, en realitat, també està condicionat per altres factors, com les pràctiques supervisores o la discrecionalitat de les entitats a l'hora d'implementar els models de gestió de capital, que no necessàriament reflecteixen bé un risc real diferencial. Això significa que, tot i que Espanya se situï al capdavant, sobre la base del perfil de risc, i que Suïssa, Alemanya i França es posicionin al vagó de cua, no és clar quin sistema bancari concentra un risc més elevat.

A priori, la major part de les divergències en el perfil de risc haurien de respondre al model de negoci. El Banc Central d'Anglaterra⁽²⁾ analitza aquesta qüestió al seu informe d'estabilitat financera i estima que el canvi experimentat en el *mix* de negoci, pels bancs més grans del país entre el 2008 i el 2010, explica de forma aproximada el 50% de la reducció acumulada en la ponderació mitjana dels actius en funció del risc.

(2) Financial Stability Report, Banc Central d'Anglaterra, desembre del 2011.

CORRELACIÓ ENTRE EL PERFIL DE RISC I LES PÈRDUES RECONEGUDES AMB POSTERIORITAT (*)

NOTA: (*) De la mostra d'entitats utilitzada al gràfic anterior, s'exclouen les quatre entitats nord-americanes, per evitar distorsions a causa del diferent marc normatiu sobre l'existència d'una ràtio de palanquejament legal.
 FONTS: Bloomberg i elaboració pròpia.

M. Ledo també analitza aquesta qüestió en un estudi recent⁽³⁾ i constata que, el 2010, el risc creditici (APR, per risc creditici sobre actius) representa més del 80% del perfil de risc total. Les entitats amb una menor proporció de crèdits sobre actius mantenen perfils de risc més baixos. Aquest és el cas de les entitats alemanyes, suïsses, franceses i del Regne Unit. La perspectiva temporal també reflecteix que la reducció del perfil de risc ve acompanyada per reduccions del pes dels crèdits sobre l'actiu. Aquests resultats evidencien la importància del *mix* de negoci, però posen sobre la taula un aspecte molt qüestionable en el còmput dels APR: l'assignació d'un risc més elevat als crèdits que al *trading book*. Atès el que ha succeït en els quatre últims anys, aquesta és una qüestió que s'hauria de corregir sense demora. En aquest sentit, un primer avanç és Basilea 2.5.⁽⁴⁾

Les discrepàncies en el perfil de risc no explicades per diferències en el model de negoci es poden justificar a partir de l'entorn macroeconòmic i institucional.⁽⁵⁾ Alguns exemples de diferències en el marc institucional que impacten directament en el perfil de risc es donen a França i als Estats Units. A França, l'existència de Crèdit Logement, una agència que garanteix els crèdits hipotecaris, redueix la probabilitat d'impagament d'aquests crèdits i situa la seva ponderació de risc per sota de la mitjana. El 2009, se situava entorn del 10% per a les entitats franceses i el 20% per a les d'Espanya i del Regne Unit. Als Estats Units, els principis comptables aplicats (GAAP-US, Generally Accepted Accounting Principles) expliquen, en gran part, les discrepàncies en relació amb Europa. Els actius de JP Morgan, el 2010, serien el 68% superiors sota les Normes Internacionals d'Informació Finan-

(3) «Towards more consistent, albeit diverse, risk weighted assets across Banks», Mayte Ledo, Revista d'Estabilitat Financera del Banc d'Espanya, novembre del 2011. Mostra de 20 entitats bancàries internacionals.

(4) Basilea 2.5 (CRD III) introdueix modificacions en diversos dels models matemàtics utilitzats per mesurar i estimar l'impacte en capital de pèrdues futures en el *trading book* i en les retitulitzacions. Directive 2010/76/EU of the European Parliament and of The Council, 24 de novembre de 2010.

(5) Inclou, entre d'altres, aspectes de la regulació relacionats amb els procediments d'execució hipotecària, LTV.

cera europees (IFRS, International Financial Reporting Standards). És a dir, el seu perfil de risc passaria del 55% al 33%.

No obstant això, fins i tot després de controlar per tots aquests elements, persisteixen les divergències, a causa de la discrecionalitat dels supervisors i de les institucions. El desenvolupament nacional de Basilea II i, en especial, els processos de validació i de supervisió dels models interns de gestió i de mesurament del risc (IRB) introdueixen un grau de discrecionalitat i són una font de diferències en els perfils de risc.

En una simulació realitzada el 2009 per la Financial Services Authority britànica (FSA), es va construir una cartera d'inversions hipotètica i es va sol·licitar a alguns dels bancs més grans del país que determinessin els APR associats sobre la base dels seus models IRB. Els resultats van ser molt dispars i consistents amb diferències en la ràtio de capital reguladora de fins a 2 punts percentuals.⁽⁶⁾ Una part de les diferències es podrien explicar per l'efectivitat de les polítiques de recuperació d'actius deteriorats, tot i que, probablement, no totes. A més a més, les pràctiques supervidores nacionals discrepen en múltiples àmbits. Alguns exemples són l'horitzó temporal per calcular la probabilitat d'impagament (mitjana del cicle, puntual o híbrid), el tractament dels actius problemàtics o el nivell d'exigència per acceptar els models.

Comptat i debatut, rere les diferències observades en el perfil de risc, hi ha diversos nivells reals de risc, associats a determinats models de negoci i a factors macroeconòmics i institucionals, però també a altres factors distorsionadors que caldria minimitzar. En un context d'enduriment de les exigències de capital, és fonamental assegurar la coherència en el còmput d'APR entre entitats i jurisdiccions, preservant les diferències motivades per diferents nivells de risc efectius i minimitzant les diferències per la discrecionalitat de les mateixes entitats i del supervisor. Només d'aquesta manera es pot evitar l'arbitratge regulador o la concessió d'avantatges competitius a algunes entitats.

En aquest sentit, s'estan plantejant múltiples propostes. Són molts els qui defensen el reforç del Pilar III de Basilea II, que exigeix la divulgació d'informació al mercat, per fer-la més comparable entre entitats. Així mateix, molts altres defensen l'ús de la ràtio de capital no ajustada per risc com a ràtio complementària a la ràtio de capital reguladora, aprofitant els avantatges de la seva objectivitat i del seu alt nivell d'harmonització, en línia amb el que es contempla a BIS III.⁽⁷⁾ Ara com ara, destaca la iniciativa adoptada pel comitè de Basilea encaminada a impulsar la coordinació internacional entre supervisors. A Europa, l'European Banking Authority (EBA) s'haurà de responsabilitzar de tirar endavant de forma satisfactòria aquest projecte.

(6) Capital Discipline, Haldane, 2011.

(7) La Comissió Europea va aprovar, el 2010, la Requirement Directive (CRD) IV per engegar, dins l'àmbit del mercat únic europeu, el procés conegut com Basilea III. Aquesta iniciativa contempla un coeficient de palanquejament màxim, mesurat com els RRPP sobre actius, subjecte a revisió supervisora. No obstant això, abans de la possible transformació d'aquest coeficient en un requisit vinculant (el 2018), s'examinaran de forma detinguda les seves implicacions.

*Aquest requadre ha estat elaborat per Maria Pilar Buil Vilalta
Departament d'Anàlisi Econòmica, Àrea d'Estudis i Anàlisi Econòmica, "la Caixa"*